

Anne Frank – Anne Frank naplója

Anne Frank naplója örök érvényű olvasmány, egyaránt szól az övéihez hasonló gondokkal küszködő fiatalokhoz, az idősebbekhez, akik szeretnék jobban megérteni őket, és szól mindazokhoz, akik tudni akarják, mi történt a Prinsengracht 263. hátsó traktusában bujkáló családokkal a hitleri megszállás alatt álló Amszterdamban.

Anne Frank 1942. június 12-e és 1944. augusztus 1-je között vezetett naplót: kezdetben csak magának írogatott, később, amikor megérett benne az elhatározás, hogy híres író lesz, elővette régi írásait, és módszeresen átírta, javíttatta őket. Úgy tervezte, hogy naplója alapján könyvet ír a háborúról, és hű képet fest benne a német megszállás éveiről Hollandiában. Korai halála – nem sokkal tizenhatodik születésnapja előtt hunyt el a bergen-belseni koncentrációs táborban – megakadályozta terve megvalósításában.

Naplóját a Frank családot bújtató Miep Gies találta meg és helyezte biztonságba azután, hogy a családot 1944. augusztus 8-án elhurcolták, majd a háború után olvasatlanul átadta Anne édesapjának, Otto Franknak. A könyv 1947-ben jelent meg először, Otto Frank gondozásában, s azóta világszerte milliók olvasták.

Ari Folman – David Polonsky – Anne Frank naplója

„Bizonyára érdekel, tetszik-e nekem a rejtőzködés, de csak annyit mondhatok, még magam sem tudom. Úgy hiszem, ebben a házban sosem fogom otthon érezni magam, de ezzel nem azt akarom mondani, hogy kellemetlen itt, inkább mintha egy furcsa panzióban vakációznék.”

Ari Folman és David Polonsky arra vállalkoztak, hogy a képregény műfajának eszközeivel egészen új formába, amolyan grafikus naplóba öntik Anne Frank gondolatait, úgy, hogy szellemisége sértetlen maradjon. Egy eddig ismeretlen és érzelemdús nézőpontra keresztül, már-már filmszerűen közvetítik egy kedves és nagyszájú kamaszlány hangját, aki – akárcsak kortársai a múltban, a jelenben és mindenkor – megértésre, törődésre, szerelemre és szabadságra vágyik, arra, hogy felfedezhesse a világot, ahelyett hogy börtönéből lopva körbepillantson.

Art Spiegelman – A teljes Maus

„Ezek nem emberek!” Ha ez a gyűlölettel átítatott mondat egy állam ideológiájává válik, az minden esetben világméretű tragédiához vezet. A náci Németországban a goebbelsi propaganda elhitette az emberekkel, hogy bizonyos embertársaik alsóbbrendűek, akiket el kell pusztítani.

E szörnyűséges, egész Európát érintő történelmi büntett áldozatainak állít emléket Art Spiegelman Pulitzer-díjas képregénye, a Maus. A szereplők antropomorf állatok: egérfejű zsidók, macskafejű németek és kutyafejű amerikaiak. Az ő sorsukon keresztül ismerjük meg a holokauszt megrázó eseményeit és következményeit.

A történet gerincét Spiegelman lengyel származású apjának magnószalagra rögzített visszaemlékezései alkotják, így a Maus fikciós, önéletrajzi és dokumentumkötet egyben. Műfajteremtő, egyetemes érvényű irodalmi alkotás egy szégyenletes korszakról, mely nem merülhet feledésbe.

Art Spiegelman képregényrajzoló, -író, szerkesztő. A Maus eredetileg folytatásokban jelent meg az általa alapított Raw magazinban. Bár munkásságát a képregényes közösség már jóval előbb elismerte, a neve azután vált világszerte ismertté, hogy a Maus 1992-ben – a képregényirodalomban elsőként – Pulitzer-díjat kapott. Az eredetileg két kötetben, majd gyűjteményes formában is megjelent művet azóta több mint 30 nyelvre fordították le.

Fahidi Éva – A dolgok lelke

A Dolgok Lelke nem egy újabb holokauszt-könyv. Családrégény, korrajz, történelmi dokumentum – páratlanul olvasmányos, érzékletes stílusban. Titka az a határtalan szeretet, ahogyan a 2015-ben 90 éves holokauszt-túlélő, Fahidi Éva az övéiről ír: az idillikus debreceni zsidó nagycsaládnak jólétet biztosító édesapa, a közös életet kormányzó szép és szerető édesanya, a sorstól ajándékba kért és kapott kishűg és még számtalan kedves rokon népesíti be a felhőtlenül boldog, mesébe illő gyermekkort. A könyv lapjain egy olyan kislány mindennapjai elevenednek meg, aki tizenhét éves koráig irigylésre méltó jómódban, boldogságban és szeretetben élt.

Gyönyörűek a lét apró-cseprő eseményei, a féltve őrzött emlékek: a papa és a mama regényes megismerkedése, a nagyszülői háznál töltött nyarak, a vidéki polgárcsalád életének mozzanatai, a nagymosások menete, a csodálatos sütemények vagy a szigorú koreográfiával eltett gyümölcslekvárok íze – mind-mind olyan közel hoz minket Fahidiékhoz, hogy szinte filmként pereg le szemünk előtt a történet.

A Dolgok Lelkét talán azért is olyan jó olvasni, mert teljesen áthatja a szerző – és egyben főhős – személyisége. Mégis, hogyan lehet feldolgozni, ha az embert egy ilyen idilli, boldog gyermekorból kiszakítják, és a földi pokol legmélyebb bugyraiba hurcolják, ahol rajta kívül minden hozzátartozóját megölik, és ahonnan egyes-egyedül kell hazatérnie?

Sehogy. De a túlélés egyetlen módja az lehet, amit Fahidi Éva tett: a szeretteire, a boldog békeidőkre nem a szomorú múlt részeként emlékezik, hanem olyan csodás kedvességgel, amilyen csak keveseknek adatik meg.

Helga Weiss – Helga naplója (Élet a koncentrációs táborban)

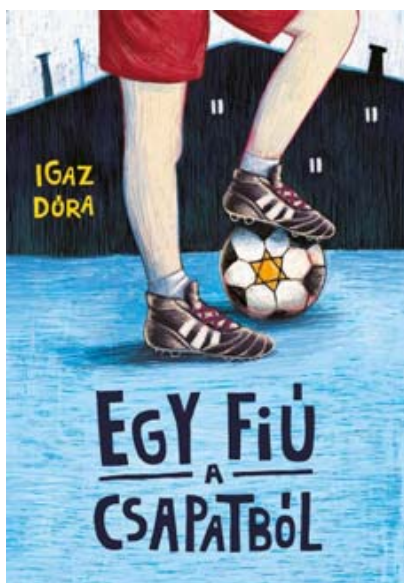
A Terezínbe, majd Auschwitzba deportált tizenötezer csehországi zsidó gyerek közül mindössze száz élte túl a holokausztot. Helga Weiss a száz túlélő egyike. Naplója megrázó és egyedi dokumentum, amely Anne Frank naplójához hasonlóan örök érvényű olvasmány.

Helga Weiss 1939-ben kislánként szenved el a náci megszállás első hullámát Prágában: apját elbocsátják a munkahelyéről, ő pedig nem járhat hagyományos iskolába. A növekvő náci brutalitás szemtanújaként kezd naplót írni.

Ez a napló sok tekintetben emlékeztet Anne Frank feljegyzéseire: Helga egyidős Annéval, s hozzá hasonlóan az éppen kamaszodó kislány szemével nézi maga körül az egyre borzasztóbbá váló világot. Próbál élni és túlélni, nem sejtve, hogy az egyre nehezebb körülmények nem a szabaduláshoz, hanem a legborzasztóbbhoz, a gettóhoz, majd a koncentrációs táborhoz vezetnek.

1941-ben szüleivel együtt a terezíni gettóba kerül, ahol bámulatos éleslátással örökíti meg családja mindennapjait: a nyomorúságos életkörülményeket, az éhezést és a kivégzéseket – csakúgy, mint a legrosszabb helyzetekben is létező örömet és reményt.

1944-ben Helgát Auschwitzba deportálták. Mielőtt elhagyta volna a terezíni tábort, feljegyzéseit és rajzait a tábor nyilvántartó részlegénél dolgozó nagybátyja gondjaira bízta, aki egy téglafalba rejtette a papírokat. A dokumentumok a háború végeztével csodával határos módon előkerültek.

Igaz Dóra – Egy fiú a csapatból

Dani felkavaró mondatokat hall az iskolában. „Kevés vagy, mint Hitlerben a jóindulat” – mondja egy osztálytársa, aki később a haláltáborokat is emlegeti. Dani kétségek között megy haza, és próbálja megemészteni a hallottakat. A szüleitől tudja, hogy ők zsidók, de ennél többet sosem sikerült kihúznia belőlük. Az internetet is segítségül hívja, de amit ott talál, attól csak még jobban megijed és összezavarodik. Amikor az osztálytársai kihagyják a focimeccsből, mivel hittanon alakítanak csapatokat, Dani végképp elkeseredik. Aztán megismerkedik a barátja idős nagypapájával, és a bácsi egy napon mesélni kezd a gyerekkoráról és 1944-ről... Mikor kezdetünk a holokausztról beszélni a gyerekekkel? Hogyan közelítsünk meg egy ilyen súlyos témát, hogy ők is be tudják fogadni? A könyvbeli Dani legnagyobb nehézsége az, hogy a felnőttek konokul hallgatnak. Igaz Dóra és a Pagony ezzel az érzékeny, okos regénnyel segít abban, hogy a gyerekek elindulhassanak a megértés felé.

John Boyne – A csíkos pizsamás fiú

John Boyne, ír származású író regénye igazi diadalutat jár be: eddig 64 kiadásban jelent meg, 2006-ban pedig elnyerte az Év Gyermekkönyve díjat.

A megrázó történet egy kilencéves kisfiúról szól, akinek édesapja egy náci haláltábor vezetője, s ezért a család a tábor mellé költözik.

Az unatkozó, magányos Bruno egyszer csak felfedező útra indul a hosszú és magas kerítés mentén...

A regényből a Harry Potter-filmek producere, David Heymann készített filmet, melyet Magyarországon forgattak.

Leon Leyson – A lehetetlen valóra vált (Egy fiú Schindler listáján)

Még a legsötétebb időkben is – és főleg akkor – helye van az erőnek és a bátorságnak, Leon Leyson volt az egyik legfiatalabb, aki Oskar Schindler listájának köszönhetően élte túl a holokausztot. Leon Leyson (eredeti neve Leib Lejzon) csupán tízesztendő volt, amikor a nácik megszállták Lengyelországot, és családjával együtt be kellett költöznie a krakkói gettóba. Hihetetlen szerencséjével, kitartással és ügyességgel Leyson túlélte a második világháborút, és elviselte az ördögi gonosz plaszóvi lágerparancsnok, Amon Göth kegyetlenségét. Végül egy bátor és mindenre elszánt férfi, Oskar Schindler volt az, aki megmentette Leyson, valamint szülei és két testvére életét azzal, hogy az ő nevüket is felvette azoknak a munkásoknak a listájára, akiknek a gyárában kellett dolgozniuk. Ez a névsor vált Schindler listájaként híressé.

Leon Leyson elbeszéléséből hiányzik a gyűlölet és a bosszúvágy. A visszaemlékezés tökéletesen megragadja annak a fiúnak az ártatlanságát, akinek hihetetlen borzalmakat kellett túlélnie. A méltóság és a remény könyve ez, mely regényes formában tárja az olvasó elé az elképzelhetlent.

Lois Lowry – Számláld meg a csillagokat

1943-at írunk. A Koppenhágában élő tízéves Annemarie Johansen élete sajátos keveréke a hétköznapi otthoni és iskolai életnek, az élelmiszerhiánynak és a náci katonák állandó jelenlétének. A bátorságról úgy gondolja, hogy az a mesebeli páncélos lovagok erénye, az ő életében nem sok szerepe lehet. Amikor a német megszállók elkezdik a dániai zsidók összegyűjtését, Johansenék befogadják Annemarie legjobb barátnőjét, Ellen Rosent, s ettől kezdve a külvilág felé ő is a család tagja lesz. A két kislánynak nagy lélekjelenlétre van szüksége, amikor a késő éjszaka a házba érkező náci tiszt arról faggatja őket, miért nem szöke Ellen is, mint a testvérei. A könyv olvasói – a főhős kislány nézőpontjából – megismerik a dániai ellenállást, azt a bravúrt, ahogyan csaknem a teljes zsidó lakosságot – mintegy hétezer embert – csónakokon, kis hajókon átmenekítették Svédországba. Lois Lowry története arra emlékeztet, hogy a háború és a terror idején is létezhet büszkeség és emberi tartás.

Luca Cognolato – Silvia Del Francia – A láthatatlan hős (Egy igaz ember budapesti története)

Van egy gyönyörű zsidó legenda, mely szerint Isten azért nem pusztítja el a világot, noha az tele van gonosszággal, mert az emberi történelem minden pillanatában él a földön harminchat igaz ember – olyan férfiak és nők, akik egyszerűen nem tűrik az igazságtalanságot. Senki sem tudja a nevüket, és ők sem tudják magukról, hogy az igazak közé tartoznak.

Giorgio Perlasca is ilyen Igaz Ember volt. Ebben a fiataloknak szóló regényben megelevenedik a történelem egyik legembertelenebb időszaka: 1944–45. Miközben a szovjet csapatok nyugat felé törnek előre, a fővárosban rekedt zsidókat az éhség és a hideg mellett a német és magyar nácik esztelen támadásai tizedelik. Ekkor egy olasz húskereskedő elhalasztja saját hazautazását azért, hogy annyi embert mentsen meg, amennyit csak tud. Amikor a spanyol nagykövet elhagyja a várost, úgy tűnik, a követség oltalma alatt álló zsidók számára elveszett minden remény. Nincs más hátra, Perlasca megpróbálja megmenteni őket, ehhez azonban egy utolsó, elképesztő, hihetetlenül kockázatos hazugságra van szükség...

Végül 5200 zsidót sikerült megmentenie. Budapesten.

Több, mint egy holokausztregény, érdekesebb, mint egy száraz történelemkönyv – egy megindító budapesti történet nem csak kamaszoknak!

Markus Zusak – A könyvtolvaj

1939, a náci Németország...

A halálnak sohasem volt még ennyi dolga, de ő már tudja, hogy ez még csak a kezdet. Mert a halál bölcs és kíváncsi, szeretne mindent tudni az emberekről. Együtt is érez velük, ha csak ideje engedi. Ő meséli el ezt a történetet, amely egy német kislányról, Lieselről, a családjáról és a barátairól szól. Meg fanatikus németekről. És egy zsidó fiúról, akit a háború alatt egy pincében rejtegetnek. Liesel imád olvasni, és ha csak teheti, könyveket lop. De a legkedvesebb könyve az, amit a pincében rejtőzködő zsidó fiú ír neki...

és egyszer csak hullani kezdenek a bombák...

2005-ben jelent meg az ausztrál író regénye, amely az egész világon bestseller lett, és számos díjat nyert el. 2013-ban mutatták be a belőle készült filmet Brian Percival rendezésében. Zusak könyve már most klasszikus: megható, elgondolkodtató, felejthetetlen...

Monica Hesse – A kék kabátos lány

Keressd meg a lányt!

Mielőtt a nácik találják rá...

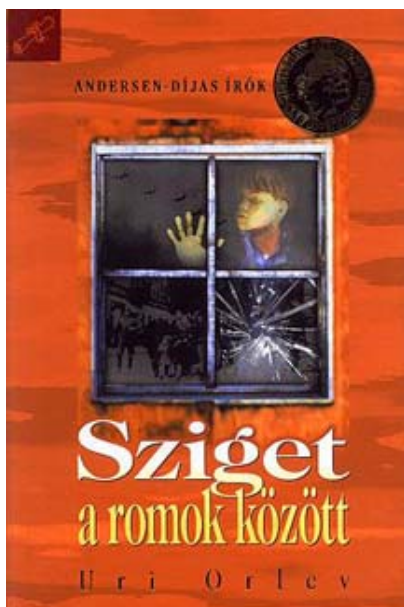
1943 januárja, Amszterdam. Hanneke biciklivel járja a feketepiacot, és az ott szerzett áruval kereskedik. A háború borzalmai már elérték a várost, a lány elesett szerelmét gyászolja, mégis sikerül viszonylag kiegyensúlyozott életet biztosítania családjának. Egy napon azonban egy idős néni megkéri, hogy keressen meg egy eltűnt zsidó lányt. Ekkor alapjaiban változik meg Hanneke élete.

A felnőtté válás lenyűgöző története egy fordulatos történelmi regényben.

Tamar Meir – Francesco Tirelli Fagylaltozója

A mese szerint hetvenhat évvel ezelőtt Francesco Tirelli olasz fagylaltos volt Budapesten. A második világháború alatt sem tért haza Itáliába, bízva abban, hogy olasz állampolgárként nem eshet baja a magyar fővárosban. Ezt az előnyét arra használta fel, hogy életeket mentsen: a külső-erzsébetvárosi fagylaltüzletében zsidókat bujtatott, élmezett 1944–45 telén. Gyerekeket, felnőtteket. Nekik hónapokon át kellett csöndben, pissenés nélkül lapulniuk, hogy a bérház lakói se sejtsek, mintegy 20 ember rejtőzik a bezárt fagylaltosüzletben. A rejtőzködők a szigorú körülmények ellenére is megtartották a zsidó szokásokat. Az egyik gyerek, Péter rájött arra, miképpen készíthetnek hanukiát (a hanuka ünnepén használatos gyertyatartót) az üzletben fellelt eszközökből a fagylaltüzlet hátsó traktusában. A bujtatott zsidók és megmentőjük is túléltek a háborút.

Uri Orlev – Sziget a romok között

A tizenegy éves Alex megszökik a fallal körülvett varsói zsidó negyedek kiürítő németek elől, s egy lakatlan romházban rendezkedik be. A kisfiúnak minden leleményére, ravaszságára szüksége van, hogy túlélje a túlélhetetlent. A könyv – miközben nagy megjelenítő erővel mutatja be a zsidóság tragédiáját – népeket nem tesz felelőssé; emberekről ír, akik között vannak bűnösök, hősök és ártatlanok. Ez a mű az Izraelben élő író első, magyarul is megjelenő könyve. Uri Orlev a gyerekkönyv írók Nobel-díjaként számon tartott Andersen-díj egyik kitüntetettje.